

Warszawa, 13 grudnia 2021 r.

Zmiany w rozliczaniu składek oraz sporządzaniu dokumentów ubezpieczeniowych

Zmiana składki zdrowotnej w ramach Polskiego Ładu
Pytania i odpowiedzi

Pytanie 1.

Proszę podać przykład, w jaki sposób ustalać podstawę wymiaru składki zdrowotnej dla przedsiębiorcy opodatkowanego na zasadach ogólnych.

Przy założeniu, że przychody i koszty wynoszą:

Przychody za: 01/2022 – 10 000 zł, 02/2022 – 15 000 zł, 03/2022 – 12 000 zł

Koszty za: 01/2022 – 5 000 zł, 02/2022 – 8 000 zł, 03/2022 – 7 000 zł.

Dla ułatwienia wyliczenia przyjęto, że składki na ubezpieczenia społeczne zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodu.

Odpowiedź.

Zgodnie z przepisami, które wchodzą w życie od 1 stycznia 2022 r. do ustalenia miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne przedsiębiorców stosujących opodatkowanie na zasadach ogólnych brane są dochody uzyskane z tej działalności w miesiącu poprzedzającym miesiąc, za który jest ona rozliczana.

Za styczeń 2022 r. składka zdrowotna naliczana jest na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2021 r.

Natomiast na wysokość składki za luty 2022 r. wpływ ma dochód uzyskany w styczniu 2022 r.

Wyliczenie podstawy wymiaru składki za poszczególne miesiące 2022 r.:

- ❑ za **styczeń** podstawa jest obliczana na zasadach obowiązujących w grudniu 2021 roku, czyli podstawę stanowi 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku w czwartym kwartale 2021 r.,
- ❑ za **luty** jest to kwota dochodu za styczeń, który wyliczamy w następujący sposób – kwota przychodu za styczeń minus koszty za ten miesiąc, czyli $10\ 000\ \text{zł} - 5\ 000\ \text{zł} = 5\ 000\ \text{zł}$,
- ❑ za **marzec** jest to kwota dochodu za luty, który wyliczamy w następujący sposób – suma przychodów za styczeń i luty minus suma kosztów za te miesiące minus dochód za miesiące poprzednie (styczeń), czyli $(10\ 000\ \text{zł} + 15\ 000\ \text{zł}) - (5\ 000\ \text{zł} + 8\ 000\ \text{zł}) - 5\ 000\ \text{zł} = 7\ 000\ \text{zł}$,
- ❑ za **kwiecień** jest to kwota dochodu za marzec, który wyliczamy w następujący sposób – suma przychodów za styczeń, luty i marzec minus suma kosztów za te miesiące minus dochód za miesiące poprzednie (styczeń i luty), czyli $(10\ 000\ \text{zł} + 15\ 000\ \text{zł} + 12\ 000\ \text{zł}) - (5\ 000\ \text{zł} + 8\ 000\ \text{zł} + 7\ 000\ \text{zł}) - (5\ 000\ \text{zł} + 7\ 000\ \text{zł}) = 5\ 000\ \text{zł}$.

Pytanie 2

Czy w rozumieniu znowelizowanej ustawy o świadczeniach zdrowotnych nadal ich wspólnicy są uważani za „osoby prowadzące działalność gospodarczą” czy jako „pozostałe osoby prowadzące działalność gospodarczą”? Odkąd spółki stały się podatnikami CIT wspólnicy nie prowadzą de facto działalności gospodarczej ponieważ otrzymują przychód kapitałowy w rozumieniu ustawy o PIT. Ustawa o CIT również mówi, że udział w zysku spółki niebędącej osobą prawną jest traktowany na równi z prawem do udziału w zysku osoby prawnej.

Odpowiedź

W świetle przepisów obowiązujących od 1 stycznia 2022 r. jeśli przychody wspólników spółek osobowych (np. spółki komandytowej) nie są kwalifikowane jako przychody z działalności gospodarczej wówczas podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stanowić będzie 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku.

Zatem dla celów opłacania składki zdrowotnej są osobami, o których mowa w art. 81 ust. 2a ustawy zdrowotnej, czyli pozostałymi osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą wymienionymi w art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Pytanie 3

Art. 82 ust. 4 ustawy zdrowotnej stanowi, że jeżeli ubezpieczony prowadzący działalność pozarolniczą uzyskuje przychody z więcej niż jednej spółki w ramach tego samego rodzaju działalności, o której mowa w ust. 5 pkt 1, składka jest opłacana odrębnie od każdej prowadzonej spółki.

Czyli jeśli ubezpieczony ma jednoosobową działalność gospodarczą oraz jest współnikiem dwóch spółek cywilnych to ma opłacać składkę od łączonego dochodu w myśl art. 82 ust. 2a ustawy zdrowotnej, czy od dochodu w ramach jednoosobowej działalności a od spółek ryczałtowo?

Odpowiedź

Jeżeli przychody uzyskiwane przez taką osobę zarówno z indywidualnej działalności gospodarczej jak i z uczestnictwa w spółkach cywilnych będą dla celów podatkowych traktowane jako przychody z działalności gospodarczej to miesięczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne będzie uzależniona od zastosowanej formy opodatkowania. Jeśli będą to zasady ogólne wówczas składka będzie opłacana od sumy dochodów, a jeśli ryczałt od przychodów ewidencjonowanych to do limitów przychodów, od których uzależniona jest wysokość podstawy wymiaru składki, przyjmuje się sumę przychodów. W przypadku gdyby w odniesieniu do poszczególnych działalności przedsiębiorca stosował różne formy opodatkowania, to składka na ubezpieczenie zdrowotne powinna być obliczona odrębnie od każdej z form opodatkowania.

Odpowiedź c.d

Obowiązek opłacenia składki „od każdej spółki” (od zryczałtowanej podstawy wynoszącej 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku) dotyczy tylko tych przypadków, w których dana osoba nie prowadzi działalności gospodarczej (nie uzyskuje przychodów, które dla celów podatkowych traktowane są jako przychody z działalności gospodarczej), a jej działalność sprowadza się do uczestnictwa w spółkach z których uzyskuje przychody, które nie są zaliczane do przychodów z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów podatkowych.

Przykład.

Prowadzący pozarolniczą działalność jest wspólnikiem spółki komandytowej oraz dwóch jednoosobowych spółek z o.o. Dla celów podatkowych nie uzyskuje przychodów z działalności gospodarczej. Tym samym ma do niego zastosowanie art. 82 ust. 3 -5 ustawy zdrowotnej. Składkę zdrowotną opłaca od każdej ze spółek, czyli: 3 x 100% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale 2021 roku.

Pytanie 4

Czy ubezpieczony, który jest objęty ubezpieczeniem ze stosunku pracy z wynagrodzeniem niższym od minimalnej (np. pół etatu) oraz prowadzi działalność gospodarczą opodatkowaną ryczałtem, z której przychody nie są wyższe niż połowa minimalnego wynagrodzenia nie zapłaci składki zdrowotnej w ogóle?

Odpowiedź

W sytuacji, gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą uzyskuje przychody w wysokości nie wyższej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz opłaca od tych przychodów podatek dochodowy w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, a równocześnie pozostaje w stosunku pracy, z którego podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie przekracza kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę wówczas zwolniona jest z obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej działalności.

Składka zdrowotna z umowy o pracę opłacana jest na dotychczasowych zasadach.

Pytanie 5

Jeśli ubezpieczony wie, że za cały rok kalendarzowy przekroczy przychód 300 000 zł i chce od razu opłacać składkę w III progu, aby uniknąć dopłaty rocznej to może opłacać od razu wyższą składkę jeśli rzeczywisty przychód wykazany w deklaracjach będzie niższy?

Odpowiedź

Prowadzący działalność gospodarczą stosujący w danym roku opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych dla celów ustalenia wysokości miesięcznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne może przyjąć kwotę przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym (pomniejszoną o składki na ubezpieczenia społeczne jeśli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania) jeśli przez cały poprzedni rok kalendarzowy prowadził działalność gospodarczą. Ustalona podstawa wymiaru składki w oparciu o kwotę przychodów z ubiegłego roku musi być stosowana przez cały rok niezależnie od faktycznych przychodów uzyskiwanych w bieżącym roku.

Tak więc wysokość deklarowanej, wyższej podstawy wymiaru składki w bieżącym roku musi wynikać z wysokości przychodów z poprzedniego roku.

Pytanie 6

Jak wynika z art. 81 ust. 2h ustawy zdrowotnej, ubezpieczony, o którym mowa w ust. 2f, który przez cały poprzedni rok kalendarzowy prowadził działalność gospodarczą, i przychody z tej działalności były opodatkowane na podstawie art. 27, art. 30c lub art. 30ca ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych lub ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, może przy określaniu miesięcznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne przyjąć kwotę przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym pomniejszoną o kwotę opłaconych w poprzednim roku kalendarzowym składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów lub odliczone od dochodu, na podstawie ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Tak ustaloną miesięczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczony stosuje cały rok kalendarzowy.

O co chodzi w tym przepisie? Bo jeśli przy określaniu miesięcznej podstawy należy przyjąć dane za cały rok poprzedni bez podzielenia tego przychodu przez ilość miesięcy to całkiem spora ta podstawa. Zapewne jest to przeoczenie i chodzi o przychody za cały rok podzielone przez kilka miesięcy.

Odpowiedź

Możliwość odniesienia się do przychodów z poprzedniego roku służy wyłącznie do ustalenia miesięcznej podstawy wymiaru składki. Po zakończeniu roku przedsiębiorca będzie dokonywał rozliczenia rocznego składki. Należna składka za dany rok będzie ustalana na podstawie faktycznej wysokości osiągniętych za ten rok przychodów, tj. w zależności od ich wysokości będzie obliczana od podstawy wymiaru, którą będzie iloczyn liczby miesięcy i określonej stawki procentowej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ustalonej dla danej wysokości przychodu. W konsekwencji może się okazać w rozliczeniu rocznym, że suma miesięcznych składek opłaconych za dany rok kalendarzowy może być wyższa, równa lub niższa od należnej za dany rok składki.

Przykład

Przedsiębiorca, który prowadził działalność przez cały 2021 r. i uzyskał przychody za ten rok z działalności gospodarczej w wysokości 340 000 zł (po pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne), który w 2022 r. będzie stosował opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych dla celów ustalenia wysokości miesięcznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne jaką będzie stosował w 2022 r. może przyjąć kwotę tych przychodów. Oznacza to, że może przyjąć do podstawy wymiaru składki za wszystkie miesiące 2022 r. kwotę 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku, gdyż taka wysokość podstawy obowiązuje dla tego progu przychodów.

Pytanie 7

Od jakiej podstawy wymiaru opłaca składkę zdrowotną notariusz lub radca prawny?

Odpowiedź

Jeśli przychody osoby wykonującej wolny zawód dla celów podatkowych traktowane są jako przychody z działalności gospodarczej to miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne będzie uzależniona od formy opodatkowania tej osoby. Radcowie prawni jak i notariusze w zakresie prowadzonej działalności są traktowani jako osoby prowadzące działalność gospodarczą i podlegają wpisowi do CEiDG. Oznacza to, że dla celów ubezpieczenia zdrowotnego są traktowani jako osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Pytanie 8

Nowelizacja ustawy o świadczeniach zdrowotnych nie wprowadza pojęcia „straty” i w jaki sposób ma być ona traktowana w liczeniu podstawy wymiaru składki. Czy ma zostać potraktowana dosłownie, podobnie jak w przepisach podatkowych i być zsumowana ze znakiem „-” czy stratę traktujemy, jako brak dochodu i liczymy z wartością 0?

Odpowiedź

Stratę należy liczyć jako brak dochodu, co oznacza, że powinien być on wykazany w kwocie 0, a w konsekwencji podstawą wymiaru składki zdrowotnej będzie kwota minimalnego wynagrodzenia (w 2022 r. - 3.010 zł).

Pytanie 9

Składka zdrowotna jest niepodzielna. Co w przypadku, gdy w trakcie miesiąca podatnik utraci prawo do skorzystania z ryczaftu od przychodów ewidencjonowanych i będzie zmuszony przyjąć zasady ogólne? W jaki sposób za dany miesiąc powinna być wskazana podstawa wymiaru.

Odpowiedź

W przypadku, gdy w trakcie miesiąca osoba traci prawo do korzystania z ryczaftu od przychodów ewidencjonowanych i zacznie się rozliczać podatkiem na zasadach ogólnych wówczas będzie zobowiązana do opłacania odrębnej składki od podstaw wymiaru ustalonych dla każdej formy opodatkowania.

Czyli jedna składka ustalone od przychodów opodatkowanych ryczaftem, a druga od dochodu z działalności opodatkowanej na zasadach ogólnych.

Pytanie 10

Ubezpieczony korzystający z „ulgi na start” będzie zmuszony opłacić składkę, której podstawa wymiaru będzie wynosić wysokość przeciętnego wynagrodzenia niezależnie od wyboru formy opodatkowania?

Odpowiedź

Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osoby korzystającej z „ulgi na start” uzależniona będzie od stosowanej formy opodatkowania.

Pytanie 11

Pojęcie roku składkowego wchodzi w życie wraz ze zmianami od 1.01.2022 r. w związku z czym pierwszy w historii rok składkowy będzie trwał od 1.02.2022 r. do 31.01.2023 r. Tak więc zgodnie z art. 79a (który odwołuje się do pojęcia 1 stycznia roku składkowego) podstawę powinna stanowić kwota minimalnego wynagrodzenia obowiązująca w dniu 1.01.2023 r. Kolejna kwestia, czy w przypadku stycznia 2023 r. stosować do określenia minimalnej podstawy wymiaru kwotę minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień 1.01.2022 r. czy na dzień 1.01.2023 r.?

Odpowiedź

Minimalna podstawa wymiaru miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osoby opodatkowanej podatkiem liniowym nie może być niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego. Ponieważ rok składkowy obowiązuje od 1 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2023 r. tym samym obowiązującą podstawą za styczeń 2023 r. będzie kwota minimalnego wynagrodzenia ogłoszonego na dzień 1 stycznia 2022 r.

Pytanie 12

Objęcie składką wynagrodzeń z aktu powołania obejmie również zarządy organizacji pozarządowych, które często są na poziomie symbolicznym. Czyli jeśli np. prezes ogrodu działkowego dostaje miesięcznie 100 zł wynagrodzenia, od którego nie zapłaci podatku (ponieważ koszty rozliczane w tym źródle przychodów wynoszą 250 zł) zapłaci 9% składki zdrowotnej. Czyli zamiast 100 zł na rękę dostanie 91 zł.

Odpowiedź

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego dotyczy wszystkich osób powołanych do pełnienia funkcji i otrzymujących z tego tytułu wynagrodzenie. Podstawę wymiaru składki tych osób stanowi kwota pobieranego wynagrodzenia z tytułu powołania do pełnienia funkcji niezależnie od jego wysokości.

Pytanie 13

Art. 81 ust. 2 ustawy zdrowotnej stanowi, że roczną podstawę wymiaru składki zdrowotnej stanowi dochód z działalności ustalony za ten rok kalendarzowy jako różnica między przychodami i kosztami. Podstawa wymiaru składki w nowej wysokości obowiązuje od 1 lutego do 31 stycznia rok składkowy.

To co mam zrobić ze styczniem 2022 r. i styczniem 2023 r.? Jeżeli moją podstawą do rozliczenia rocznego składki zdrowotnej ma być dochód roczny to jest to dochód za okres styczeń – grudzień. Ale w roku składkowym mam przesunięcie o miesiąc. To jaki dochód mam przyjąć za podstawę wymiaru składki? Styczeń – grudzień czy luty – styczeń?

Odpowiedź

Jeżeli osoba prowadzącą pozarolniczą działalność opłacała podatek dochodowy na zasadach ogólnych wówczas roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne ustala się za okres roku składkowego trwającego od 1 lutego danego roku do 31 stycznia roku następnego, co wynika z przyjętej zasady, że miesięczną podstawę wymiaru składki stanowi dochód z miesiąca bezpośrednio poprzedzającego miesiąc za który rozliczana jest składka. Zatem roczną podstawę wymiaru składki będzie stanowił dochód z działalności gospodarczej uzyskany za rok kalendarzowy (od stycznia do grudnia).

Pytanie 14

Czy komornicy, którzy nie są przedsiębiorcami w myśl przepisów o CEiDG i nie mają takiego wpisu a prowadzą działalność gospodarczą będą podlegać składce zdrowotnej liczonej od dochodu czy ryczałtowo jako osoby "pozostałe"?

Odpowiedź

Jeśli przychód osiągany przez komornika dla celów podatkowych traktowany jest jako przychód z działalności gospodarczej wówczas miesięczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne będzie uzależniona od formy opodatkowania tej osoby, a zatem będzie ustalana na podstawie dochodu lub przychodów. Jeśli zaś nie jest przychodem z działalności gospodarczej – wtedy opłaca składkę od kwoty ryczałtowej – 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego.

Pytanie 15

Polak pracujący w UK i mający jednoosobową działalność gospodarczą w Polsce. Do tej pory nie płacił żadnych składek w Polsce. Czy od 2022 r. będzie podlegał pod zdrowotną w Polsce, a jeśli tak, to w jakiej wysokości?

Osoba, która pracuje w Wielkiej Brytanii i jednocześnie prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą w Polsce nadal podlega ustawodawstwu brytyjskiemu, a zatem nie podlega ubezpieczeniom w Polsce.

Pytanie 16

Jak stanowi art. 79 ustawy Polski Ład, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, o której mowa w art. 81 ust. 2c ustawy zmienianej w art. 15, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, za styczeń 2022 r. ustala się na podstawie zasad obowiązujących do dnia 31 grudnia 2021 r.

Obecnie podstawę składki zdrowotnej ustala się jako 75% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za rok poprzedni, czyli w 2021 podstawą jest ta kwota z roku 2020, Co zatem znaczy, że podstawę ustala się na podstawie zasad obowiązujących do 31.12.2021 r.?

Czy oznacza to, że podstawą wymiaru składki za styczeń 2022 r. jest:

- 1. taka sama kwota jak w 2021 (czyli z takiej samej podstawy kwotowej tj. wynagrodzenia z roku 2020 czyli $4.242,38 \text{ zł} \times 9\% = 381,81 \text{ zł}$),**
- 2. kwota odpowiadająca 75% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za rok 2021 r., czyli że do ustalenia tej kwoty należy poczekać do ogłoszenia przeciętnego wynagrodzenia za 2021 r., po czym przemnożyć 75% tej kwoty przez 9%,**
- 3. jaką wysokość składki należy zastosować do rozliczenia składki za styczeń 2022 r. przez przedsiębiorcę opodatkowanego podatkiem liniowym, 9% czy 4,9%?**

Odpowiedź

Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń 2022 r. dla przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych wg skali lub podatkiem liniowym będzie stanowiła kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale 2021 roku, włącznie z wypłatami z zysku.

Natomiast składka opłacana przez przedsiębiorcę opodatkowanego podatkiem liniowym wynosi 9%. Składkę w wysokości 4,9% przedsiębiorca stosuje dopiero od rozliczeń za luty 2022 r.

Nieżłozenie deklaracji ZUS

- ❑ Rozumiemy, że regulacji związanych z ubezpieczeniami społecznymi nie obejmują zasady zawarte w Ordynacji Podatkowej oraz Kodeksie Karnym Skarbowym, ale art. 81 ust. 2zc, który mówi, że w przypadku niezłożenia deklaracji ZUS ustali z urzędu podstawę wymiaru składki, której wartość może zostać zmieniona jedynie w wyniku kontroli ZUS lub KAS jest pogwałceniem zasad konstytucyjnych (np. równości wobec prawa - mam prawo złożyć po terminie deklarację podatkową a nie mam prawa złożyć po terminie deklaracji ZUS?).

A gdzie tu ekonomiczność działalności aparatu państwowego? Kontrola ZUS lub KAS będzie kosztować więcej pieniędzy podatników aniżeli wystawienie wezwania do złożenia deklaracji i ewentualnie ukaranie podatnika mandatem.

Nieżłożenie deklaracji ZUS **c.d.**

ZUS realizuje zadania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Tak jak zostało to wskazane w pytaniu, zgodnie z art. 81 ust 2zc [1], który dotyczy płatników opodatkowanych według zasad ogólnych lub podatkiem zryczałtowanym, ZUS z urzędu ustali podstawę wymiaru składki w kwocie minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia danego roku, w sytuacji gdy przedsiębiorca nie przekaze informacji o miesięcznym przychodzie lub dochodzie z działalności gospodarczej, a więc nie przekaze do ZUS za dany miesiąc dokumentów rozliczeniowych, w których ustali podstawę wymiaru i składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Wynika to wprost z przepisów ustawy.

Płatnik składek [2] ma prawo złożyć korektę podstawy wymiaru składki i należnej składki na ubezpieczenie zdrowotne wykazywanych w dokumentach rozliczeniowych za poszczególne miesiące danego roku składkowego do ZUS nie później niż do końca drugiego miesiąca, licząc od upływu terminu do złożenia zeznania podatkowego [3] za dany rok kalendarzowy.

Niezłożenie deklaracji ZUS **c.d.**

Zeznanie, o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym, podatnik obowiązany jest (w zależności od formy opodatkowania) złożyć do urzędu skarbowego (US) w terminie od 15 lutego do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym. Zeznania złożone przed początkiem terminu uznaje się za złożone w dniu 15 lutego roku następującego po roku podatkowym.

Zatem korekta podstawy wymiaru i należnej składki na ubezpieczenie zdrowotne może być do ZUS złożona najpóźniej do 30 czerwca następnego roku.

Jeżeli po upływie terminu na złożenie korekty dokumentów (po 30 czerwca), ZUS stwierdzi, że nie została przez płatnika złożona korekta ustalonej przez ZUS z urzędu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, kwota tej podstawy będzie mogła być zmieniona wyłącznie w wyniku kontroli lub w przypadku przekazania danych przez KAS lub US (art. 81 ust 2zc).

Nieżłożenie deklaracji ZUS c.d.

W sytuacji, gdy po 30 czerwca ZUS stwierdzi, że należna składka na ubezpieczenie zdrowotne ustalona od rocznej podstawy wymiaru będzie wyższa od sumy składek rozliczonych za poszczególne miesiące danego roku kalendarzowego, to powstałą różnicę ZUS przypisze do grudnia lub ostatniego miesiąca podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w danym roku kalendarzowym albo do stycznia lub ostatniego miesiąca podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w ramach roku składkowego [4].

Podstawa prawna

[1] Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.) zmieniana ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105).

[2] Art. 81 ust. 2y ustawy wskazanej w przypisie [1]

[3] o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

[4] Art. 81 ust. 2zb ustawy wskazanej w przypisie [1]

Nieżłozenie deklaracji ZUS c.d.

Przykład:

Płatnik opodatkowany na zasadach ogólnych nie przekazał za sierpień 2022 r. dokumentów rozliczeniowych, co oznacza że nie ustalił na ten miesiąc podstawy wymiaru i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

ZUS zgodnie z przepisami ustalił za sierpień 2022 r. podstawę wymiaru w kwocie minimalnego wynagrodzenia i składkę od tak ustalonej podstawy.

- ❑ Jeżeli płatnik np. w maju 2023 r. złoży do ZUS dokumenty rozliczeniowe za sierpień 2022 r. to ZUS uwzględni je w rozliczeniu rocznym. Został tu zachowany termin przekazania danych rozliczeniowych do 30 czerwca 2023 r.
- ❑ Płatnik nie złożył do 30 czerwca 2023 r. dokumentów rozliczeniowych za sierpień 2022 r., czyli nie przekazał informacji o podstawie wymiaru na ubezpieczenie zdrowotne i należnej składce. Tym samym do rozliczenia będzie brana pod uwagę wyłącznie podstawa ustalona przez ZUS w kwocie minimalnego wynagrodzenia.

Kwota ta będzie mogła ulec zmianie wyłącznie w wyniku ustaleń kontroli lub na podstawie danych otrzymanych przez ZUS z KAS lub z urzędu skarbowego.

Ryczałtowcy - roczna dopłata

- ❑ **Na wpłatę tej różnicy ubezpieczony ma miesiąc od czasu upływu terminu do złożenia PIT-28, czyli zazwyczaj do 31 marca (art. 81 ust. 2j). Ale tę dopłatę musimy wykazać w rozliczeniu za miesiąc, w którym upływa termin do złożenia PIT-28, czyli luty (art. 81 ust. 2k). A dopłata ma nastąpić w terminie płatności składek za luty, czyli do 20 marca (art. 81 ust. 2l). No to mamy uiścić dopłatę do 20 czy 31 marca?**

Termin dla osoby wskazanej w art. 21 ust. 2 ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, do złożenia zeznania podatkowego upływa w lutym.

Odrębną kwestią jest natomiast rozliczenie i dopłata różnicy składki na ubezpieczenie zdrowotne za poprzedni rok kalendarzowy. Dopłatę wynikającą z tego rozliczenia należy wykazać w dokumentach rozliczeniowych składanych za luty w terminie do 20 marca. W tym samym terminie, tj. łącznie z bieżącą składką za ten miesiąc należy dokonać dopłaty [1].

Podstawa prawna

[1] Art. 81 ust. 2j, 2k i 2l ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.) zmienianej ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105).

❑ Przepadek nadpłaty

- ❑ **Art. 81 ust 2o ustawy o przepadaniu nadpłaty: jeśli ubezpieczony nie złoży wniosku przynosi wątpliwości na gruncie praw konstytucyjnych. W tym zakresie, przepis ten działa ze szkodą dla ubezpieczonego. ZUS dysponuje informacją o wysokości nadpłaty, z jakich powodów nie może dokonywać jej z Urzędu co znacznie przyspieszyło by załatwienie sprawy i nie narażało na szkodę ubezpieczonego.**

ZUS ma obowiązek realizować zadania zgodnie z przepisami prawa [1].

Przepisy stanowią [2], że zwrot kwoty stanowiącej różnicę między sumą wpłaconych za poszczególne miesiące roku kalendarzowego (przy ryczałcie ewidencjonowanym) lub składkowego (przy zasadach ogólnych) składek na ubezpieczenie zdrowotne, a roczną składką na to ubezpieczenie ustalone od rocznej podstawy następuje wyłącznie na wniosek składany w formie elektronicznej. Przepisy nie przewidują zwrotu nadpłaconej składki na ubezpieczenie zdrowotne przez ZUS z urzędu.

Wniosek o zwrot nadpłaty składki zdrowotnej może być złożony w okresie od 15 lutego do 31 maja. Wnioski złożone po tym terminie nie będą rozpatrywane [3].

Pierwszy wniosek o zwrot będzie można złożyć w roku 2023 za rok 2022.

Przepadek nadpłaty **c.d.**

Podstawa prawna:

[1] Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.) zmienianej ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105).

[2] Art. 81 ust. 2m ustawy wskazanej w przypisie [1]

[3] Art. 81 ust 2o ustawy wskazanej w przypisie [1]

Ostateczność decyzji ZUS

- ❑ **Art. 81 ust. 2r ustawy - zwrot nadpłaty dokonany na podstawie rozliczenia rocznego uznaje się za ostateczny. Ale co to znaczy ostateczny? Jako decyzja ostateczna w rozumieniu KPA? A co jeśli rok później podatnik sam lub w wyniku kontroli podatkowej skoryguje dochód? Jeśli rozliczenie jest uznane jako decyzja ostateczna to zmiana takiej decyzji musi być oparta o podstawy wzruszenia decyzji ostatecznej zawarte w KPA. Ale art. 81 ust. 2y pozwala ubezpieczonemu składać korekty rozliczenia rocznego jeszcze przez następny rok.**

Przyjmijmy przykładową sytuację: ubezpieczony złożył rozliczenie roczne za 2022 do kwietnia 2023, z którego wynikała nadpłata 2 000 zł. ZUS zwrot realizował, w związku z czym rozliczenie zostało uznane za ostateczne. W drugiej połowie 2023 roku skorygował zeznanie PIT-36 za 2022 rok, gdzie wykazał inną kwotę dochodu. W konsekwencji skorygował rozliczenia roczne w ZUS za 2022 rok gdzie wykazał nadpłatę w wysokości 1 000 zł. przerost formy nad treścią? Czyli żeby zwrócić 1 000 zł niesłusznie pobranej nadpłaty należy wszczynać postępowania administracyjne (art. 81 ust. 2x)? Nie jest to przerost formy nad treścią?

Ostateczność decyzji ZUS c.d.

Korekta podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne i należnej kwoty składki na to ubezpieczenie może być złożona do ZUS najpóźniej do 30 czerwca następnego roku [1].

ZUS dokonuje zwrotu wyłącznie na wniosek, w terminie trzech miesięcy od upływu terminu na złożenie zeznania podatkowego, o którym mowa w art. 45 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. okres trzech miesięcy liczony jest od 1 maja danego roku) i upływa 31 lipca [2].

Oznacza to, że ZUS będzie zwracał nadpłaty po upływie terminu na korygowanie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za dany rok, tj. po 30 czerwca.

W przypadku zwrotu, dokonane rozliczenie rocznej podstawy wymiaru i należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne uznaje się za ostateczne [3]. Nie jest w takim zakresie wydawana decyzja administracyjna. Tylko w przypadku odmowy zwrotu ZUS wyda decyzję, od której będzie przysługiwało odwołanie do właściwego sądu [4].

Ostateczność decyzji ZUS c.d.

W przypadku, gdy w wyniku korekty zeznania podatkowego w US, dokonany wcześniej zwrot nadpłaty będzie wyższy od faktycznie należnego, to ZUS będzie prowadził postępowanie administracyjne w sprawie zwrotu nienależnych składek [5]. Postępowanie będzie prowadzone w trybie KPA. A po jego zakończeniu i ustaleniu, że należy dopłacić składki, ZUS dopisze je do rozliczenia za grudzień lub za styczeń roku składkowego (w zależności od formy opodatkowania) lub za ostatni miesiąc podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu. ZUS ma obowiązek dochodzić nieopłaconych a należnych składek.

Podstawa prawna

[1] Art. 81 ust. 2y ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.) zmienianej ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105).

[2] Art. 81 ust. 2s ustawy wskazanej w przypisie [1]

[3] Art. 81 ust. 2r ustawy wskazanej w przypisie [1]

[4] Art. 81 ust. 2u ustawy wskazanej w przypisie [1]

[5] Art. 81 ust 2x ww. ustawy wskazanej w przypisie [1]

Kilka tytułów

- ❑ Jakie dokumenty rozliczeniowe będzie składał przedsiębiorca, który jest udziałowcem w spółce cywilnej i jest opodatkowany z tego tytułu na zasadach ogólnych oraz prowadzi indywidualną działalność gospodarczą opodatkowaną w formie ryczałtu? Dla jednego źródła podstawą jest dochód dla drugiego przychód? W jaki sposób będzie to uwidocznione w formularzach czy będzie wiele pól?

W związku ze zmianami podstawy wymiaru składki zdrowotnej za osoby prowadzące pozarolniczą działalność od stycznia 2022 r., zmianie ulegną wzory dokumentów rozliczeniowych ZUS DRA i ZUS RCA.

W dokumentach tych przedsiębiorcy będą podawali dodatkowe informacje, m.in. formę opodatkowania w danym miesiącu, przychód lub dochód. Dla każdej formy opodatkowania będą przewidziane dedykowane pola.

Kilka tytułów c.d.

Wprowadzone zmiany nie dokonują jednak zmian w zakresie zasad składania dokumentów rozliczeniowych. Płatnik, który prowadzi kilka działalności nadal będzie rozliczał się na dotychczasowych zasadach.

Jeśli opłaca składki wyłącznie na własne ubezpieczenia to ustaloną podstawę na ubezpieczenie zdrowotne dla każdej działalności i naliczoną składkę (uwzględniając każda formę opodatkowania) wykaże w ZUS DRA.

W przypadku rozliczania składek także za innych ubezpieczonych, ustaloną za siebie podstawę na ubezpieczenie zdrowotne dla każdej działalności i naliczoną składkę wykaże w raporcie imiennym ZUS RCA, dołączonym do ZUS DRA razem z raportami za innych ubezpieczonych.

Przy czym, nie będzie konieczności dołączania osobnych ZUS RCA dla każdej działalności odrębnie. Rozliczenie nastąpi w jednym raporcie ZUS RCA za przedsiębiorcę.

Dziękujemy za uwagę